

CSIKÓS ATTILA
Graffiti lámpafényben

Freedom. A kupé tetejére volt felvésve. A lakkozott furnérra. A negyvenes izzóval szerelt, búra nélküli lámpa alá. Nehezen szokott hozzá a szeme a gyér világításhoz. Minden eltűnt, gondolta. Ebben az elmálló, aggasztó idegenséget s az ismeretlen veszély közelségét hordozó derengésben a szemnek csak a körvonalak ideges vibrálása marad. A cipője orrát sem látta.

Az Alföld feketén vágatott odakint.

Hunyorgott, arcának halovány tükörképét kereste az ablaküvegen, a szitáló fény felé fordította a fejét, de úgyse látott semmit magából, csak valami hullámzó, derengő pacát. (Ez volna ő, ez az áttetsző, talán tapasztalható, mégsem bizonyíthatóan létező jelenés.) A negyvenes izzók már csak ilyenek, tűnődött, csak a saját foglalatukat világítják meg eléggé. Nyilván épp azért oda vésték be a *freedom* feliratot. Ebben a kapaszkodók nélküli, *bívalbaszott* félhomályban éppen ott volt jól olvasható. Szinte világítottak a körömmel vagy karckövel, megátalkodott dühvel felkapart betűk. Újságot vennie meg nyilván felesleges volt, néha már nappal is összefolynak szeme előtt a betűk. Összehajtotta, aztán maga mellé tette az ülésre. Kinyújtózott, gerincét a műbőr támlának feszítette, és behunyta a szemét. Megpróbált aludni.

Feje felett egy kép Agárról, valamikor a hetvenes években készülhetett. Jobb idők voltak, mondta arról az évtizedről Klárka, a színházi takarító, és kicsavarta a fokhagymaszagú felmosórongyot. Mindig jobb, ami nincs. Mint mondjuk ennek a feliratnak esetében is. *Szabadság.* Jobb volt a „plafon”, mielőtt felírták oda. Érintetlen volt a lakkozás. Sérülésmentes. Agárron meg volt még sült keszeg. Fecskében kellett érte sorba állni az üdítőtől ragacsos pult előtt.

Nem tudott aludni. Nehezen alszik el, aki ébren is álmodik.

Keze az ablak előtti bakelit asztal szélén pihent egy palack bor mellett, kisujgyúrrójával meg-megkocogtatta néha az üveget. Korábban volt étkezőkocsi is. Könnyű volt utazni akkoriban.

A zakója ujját feljebb húzta, nem akarta, hogy összekoszolódjon a mocskos, valami ételmaradékkal összekent asztallapon. A gyér fényben nem láthatta ugyan, de zavarta volna a tudat. Ketchup vagy majo-

néz? Mindegy is, egészen biztosan ragad, és az, hogy az ember kénytelen egy koszos vonaton utazni a célja felé, még nem jelenti azt, hogy muszáj involválódnia.

Hogy miért írják fel az emberek falakra, kerítésekre, a piszoárok fölé vagy a metró ablakára mindazt, ami hiányzik nekik?

Freedom. Love. Peace. Pina. Ezt akkurátusan mindig magyarul.

Miért jegyzünk fel mindent, aminek vágya, hiánya olyan nyomasztóan emlékeztet arra, milyen múltékonnyak vagyunk? Miért találjuk a szavakat komolyabb fedezetnek az élet ígéreteire, mint mondjuk egy étkezőkocsit, az agárdi strandot vagy a kalauz mosolyának ráncába tapadt polleneket?

Lehúzta az ablakot. Egy távoli tanya kivilágított ablaka parázslott a távolban. Képét lassan vontatta magával a tarló, mint egy látomás, gondolta, amíg a ház meg a kert eltűnt végleg a vonat mögött. A sötétség összezár. Kihajolt, arcát a szélbe mártotta, s előrenézve, a mozdony vonalában egy üzem kivilágított csarnokait látta, később, ahogy a sín pár elkarnyarodott, egy benzinkút pirosas fényei is feltűntek a gyárkerítés előtt, s a veszteglő autók lámpáinak fényében hadonászó, pálcikaszerűen vékony emberalakok. Tudta, hogy mindez lényegtelen. Hamar eltűnnek mind. A szerelvény szokatlanul puhán, meglepő mód, szinte zajtalanul haladt a síneken. Az ember csak a maga életét nem képes maga mögött hagyni.

Megemelte a palackot, és a szájához emelte. Nem adtak neki üveg poharat a restiben, pedig egy ezrest is felajánlott érte a húsos ajkú, nagymellű, szatén miniszoknyás pultos nőnek. Szokatlanul elegáns magas sarkút viselt, különösen ahhoz képest, hogy gyakorlatilag egy disznóólban dolgozott.

Amikor megérkezett Békéscsabára, esett. A vonatról szinte futva menekültek az emberek, magukkal sodorták, nekiszorították a vagon oldalának, ernyőikkel hadonásztak az orra előtt, az utazótáskája beleakadt egy idős nő gurulós kofferjébe, alig tudta kiszabadítani magát, és taxit sem kapott. Ezek mind egy irányba mutató erők, gondolta, miközben átvágott a parkon, és az Andrássy úton megindult a színház felé. Nagyjából a Vasutas művelődési háznál járt, amikor egy párás ablakú kocsmá ajtaján kilépett egy szakállas alak, az ég felé emelte két kezét, és azt kiabálta, hogy „leszarom, ha vasárnap nem nyitnak ki a boltok, én úgyse kelek fel, olyan részeg vagyok!” Aztán elröhögte magát, letette sörét a nedves betonra, és mosolyogva a málló vakolatú téglafalnak dőlt.

A Szabadság térre ment. A város csendes volt, minden bezárt már, pedig megivott volna egy kávét, mielőtt betoppan a borral, meg a kis csokor hóvirággal, amit még Pesten, nedves papír zsebkendőbe tette kabátja zsebébe tett.

Amikor odaért, a ház előtt három rendőrautót látott villogó fényekkel, s a kapun épp akkor hozott ki egy letakart hordágyat két ápoló. A vibráló, erős kék fény elvakította, kicsit talán meg is szédült, és megbotlott a járdaszegélyben, ahogy szaladni kezdett az egyenruhások felé. Az erős fény se jó. Bejárhatatlan távlatokat vetít, a villogó káprázatban az ember összezsugorodik, minden a messzeségbe ég.

Mi történt, kérdezte lihegve, amikor odaért végre a kapu előtt parkoló rendőrkocsihoz. Az őrmester eldobta cigijét, és rátaposott. Egy asszonyka, mondta kimérten, de ne menjen oda, tette hozzá, aztán szigorúan elhallgatott.

Hogy hívták, kiáltott a rendőrré, és fenyegetően meglóbálta a barna, sevrébőr táskát az arca előtt.

Szép neve volt, felelte meglepve s hirtelen igen készségesen az őrmester, és óvatosan hátrébb lépett. Dallam Anna. Szép volt ő is. A franc se érti, mondta csendesebben. Ilyen gyönyörű névvel...

Mi történt vele? Az Istenért, mi történt vele, üvöltött bele a csöndes éjszakába, és megragadta a riadt őrmester karját. Közben a hordágyat nézte, amit gurulós kocsihoz tettek, és a mentő nyitott ajtajához tolta. A fehér vászon, amivel a testet letakarták, hol kék, hol piros fénybe merült. Rosszak ezek a lámpák, gondolta, hogy lehet egy beteget ilyen fényben vizsgálni, be kéne emelni a mentő szép fehér neonjai alá.

Az őrmester hagyta, hogy rángassa, nem is ellenkezett.

Elszállunk, mint pezsgősdugó az ünneplő tömeg felett, suttogta zavartan, és előkapart a zubbonya zsebéből egy újabb cigit.

Megölték? Kiesett a táská a kezéből, és nagy puffanással a földre zuhant. Megölték?

Idegenkezűsége nem találtunk utalást, krákolta a rendőr, és maga elé tartotta a parázsló cigarettát. Megforgatta, figyelte, mintha az alapján mondana véleményt, mintha az apró, tűzsárga parázs volna a nyomok nyoma. Mondjuk búcsúlevelet sem. Feletébb érdekes... Nézte még a cigit, mintha maga se hinne abban, amit az imént mondott, aztán ajka közé tolta, és beleszívott.

A házból akkor jöttek ki a helyszínelők, a kocsiukba tették táskáikat, fáradtan odaköszöntek, aztán egy aranyszínű tócsán áthajtván elrobogtak a rendőrség épülete felé. Csak egy nedves, kékesen csillogó keréknyom maradt utánuk.

Ő még akkor is az őrmester karját szorongatta, amikor egy nyomozó lépett hozzájuk, és megkérdezte, hogy kicsoda.

Nem mert odamenni a testhez. Annához. A villogó fényben olyan tisztán látszódtak alakja körvonalai. Mintha mozogna. Mozdul, akarta kiabálni, de a száján nem jött ki hang. Csak a vászon gyűrődéseinek árnyékai mozdultak a piros-kék fények változásaiban. Ahogy könnyű szélben a nád árnyéka a Velencei-tavon. Gyakran tűnt úgy, valaki úszik a tükörsima vízben a nádas előtt. Agárdon, vagy hol a francban voltak? Valahol. Vele.

Az ismerőse vagyok, mondta elcsukló hangon. Hozzá jöttem. Várt. Miért tette?

Talán azt hitte, mégsem jön el, tűnődött a nyomozó, és megnézte az iratait.

Mindannyian nyomot akarunk hagyni valahogyan, nézett rá az őrmester, és ismét eltaposta a cigijét. Neki talán így sikerülhetett.

Lassan mindenki összeszedelőzködött. A mentősök megvárták még a halottszállítókat, aztán elrámolták a táskáikat.

Telihold volt. Néha fel-felbukkant. Rohant az égen a világos szélű felhők között.

Összehúzta magán a kabátot, és az erősödő széllel szemben elindult az állomás felé. Az utolsó vonatot érte el. Alig találta meg a helyét. Üres volt a szerelvény, mégis átbotorkált három kocsin, mire rátalált. A kupéjában hat, negyvenes izzóval szerelt, búra nélküli lámpa égett a plafonon. Az egyik alatt egy szó volt bevésvé. *Freedom*. Miért? Megnézte a felhőlyagosodott, kifakult fotót az ülése felett, aztán leült a műbőr huzatra, és óvatosan az ablak alatti kisasztalra fektette kézfejét. Rozsda- és hűgyszag csapta meg az orrát. Mióta nincsen keszeg az agárdi strandon? Az állomás elindult, a fények kihátráltak a vonat mögül, eltűnt a város, és minden elsötétedett. Miért gondoljuk, hogy a szavak majd megvédenek? A negyvenes izzók megvilágították a lényegét. Nyilván épp azért melléje vésték be a *freedom* feliratot. Ebben a kapaszkodók nélküli, kibaszott félhomályban csak ott volt jól olvasható.